

ВИЗНАЧЕННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ КАСКАДНОГО ПІД’ЄДНАННЯ КОТЛОАГРЕГАТІВ

© Юркевич Ю.С., Ярослав В.Ю., 2008

Виконано техніко-економічне обґрунтування каскадного під’єднання котлоагрегатів на прикладі водогрійної котельні потужністю від 1 до 4 МВт. Визначено термін окупності каскадного під’єднання жаротрубних котлоагрегатів марки КВС.

In this article technical and economical basement of cascaded boilers unite on example hot water boiler room by power 1- 4 MWt is carried out. Simple pay back time value of cascaded unite hot pipe boilers KVS has been determined.

Постановка проблеми. Асортимент котлоагрегатів на українському ринку зростає за рахунок продукції як зарубіжних, так і вітчизняних виробників. Серед цієї продукції є значна кількість котлоагрегатів, які рекомендується експлуатувати в системі включення “каскад”. У них регулювання теплового навантаження здійснюється за температурою води в зворотному трубопроводі. Перший котел залишається постійно у ввімкненому положенні, а наступні вмикають почергово, коли температура води у зворотному трубопроводі понизиться до певного значення. Система приводиться в дію ввімкненням палика – подавання газу здійснюється тільки тоді, коли спрацьовує виставлений на певне значення температурний давач.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Доцільність такої схеми ввімкнення ґрунтується на залежності ККД котлоагрегату від його теплового навантаження (рис. 1). Як очевидно з цього графіка, експлуатація котлоагрегату повинна бути організована так, щоб максимально більший проміжок часу він працював в економічному режимі навантаження (точка “а” або ділянка, близька до неї, “б-в”).

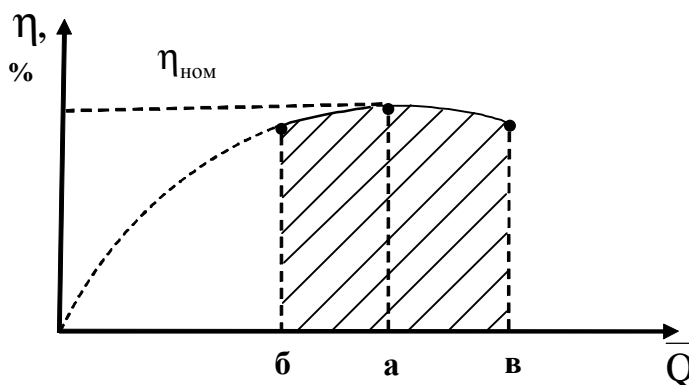

Рис. 1. Залежність ККД котлоагрегату від теплового навантаження

При тому відзначається, що чим більша кількість котлоагрегатів є об’єднаною в системі “каскад”, тим вужчим буде проміжок експлуатації кожного котлоагрегату, а, відповідно, вищим буде значення ККД і більшою кількістю газу, заощадженого за час експлуатації. Так, в

рекомендаціях з проектування водяних низькотемпературних котелень з застосуванням котлів De Dietrich та Schäfer Interdomo розглядається варіант каскадного під'єднання аж десяти агрегатів [3].

У зв'язку з цим актуальним є питання визначення економічно-доцільної кількості котлоагрегатів, об'єднаних системою “каскад”.

Таблиця 1

**Ефективність роботи котельні потужністю 1 МВт
за різної кількості котлоагрегатів**

Кількість котлоагрегатів (шт.)	Теплова потужність одного котла, МВт	Витрата газу, G, за опалювальний період, м ³	Економія газу (Δ G) відносно технічно кращого варіанта, м ³	Ефективність споживання газу відносно технічно кращого варіанта, %
1	1	265990	21443	91,2
2	0,5	250520	5978	97,6
3	0,33	248160	3613	98,5
4	0,25	246780	2964	98,8
5	0,2	246780	2231	99,1
M				
10	0,1	244550	-	100

Для розв'язання цієї задачі необхідно мати в своєму розпорядженні залежність ККД від теплової потужності для кожного конкретного типу котлоагрегату. Однак підприємства-виробники переважно не надають такої інформації, вказуючи лише номінальне значення ККД. Оскільки ця залежність має універсальний характер, доцільною є усереднена графічна залежність величини зниження ККД ($\Delta\eta = \eta^{\text{ном}} - \eta^{\text{дійсн}}$) від зміни відносної потужності котлоагрегату $\bar{Q} = \frac{Q^{\text{дійсн}}}{Q^{\text{ном}}}$ на підставі доступних даних для шести різних типів котлів (рис.2).

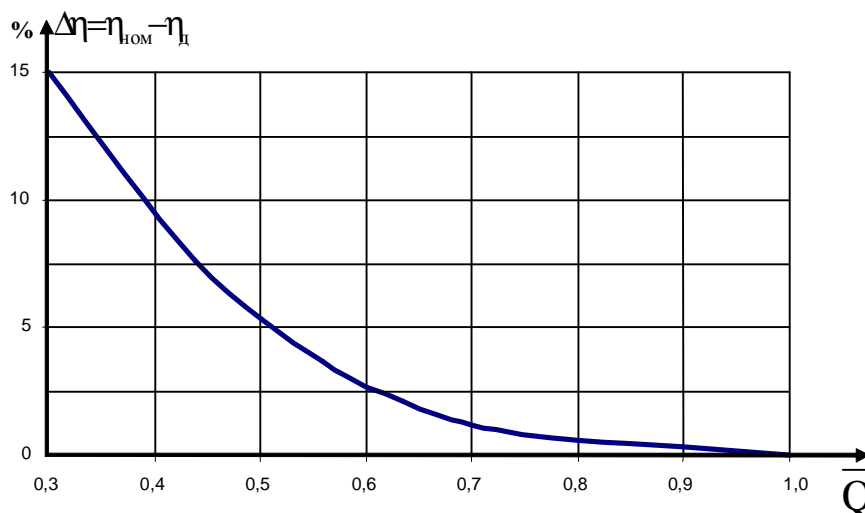

Рис. 2. Залежність зниження ККД від його відносної потужності

Отримана усереднена залежність покладена в основу розрахунку, який виконано для трьох котелень тепловою потужністю 1 МВт, 3 МВт та 4 МВт за розрахункових параметрів м. Львова. При тому зроблено спрощення: розглядається опалювальна котельня (навантаження на потреби гарячого водопостачання покриваються за рахунок протічних газових нагрівачів, як це існує в

деяких районах м.Львова). У всіх випадках розглядали однотипні котли вітчизняного виробництва типу КСВ-ВК (ДП МОУ “63-КЗЗ” м.Ів.-Франківськ).

Для кожної з котельнь розрахунок виконували для двох порівняльних варіантів. Так, котельня потужністю 4 МВт в першому випадку укомплектована двома котлами потужністю 2 МВт, а в другому – чотирма, потужністю 1 МВт кожен.

Якщо котельня покриває навантаження тільки систем опалення, то залежність її теплової потужності від температури зовнішнього повітря описується рівнянням

$$Q = Q_p \frac{18 - t_3}{18 - t_{3,p}}, \quad (1)$$

де Q_p – розрахункова тепла потужність котельні (в нашому випадку – 4 МВт); $t_{3,p}$ – розрахункова температура зовнішнього повітря (для м.Львова $t_3 = -19$ °С); t_3 – біжуче значення зовнішньої температури, °С.

На основі цього рівняння побудовано графік залежності відносного теплового навантаження котельні $\bar{Q} = \frac{Q}{Q_p}$ від температури зовнішнього повітря (рис.3)

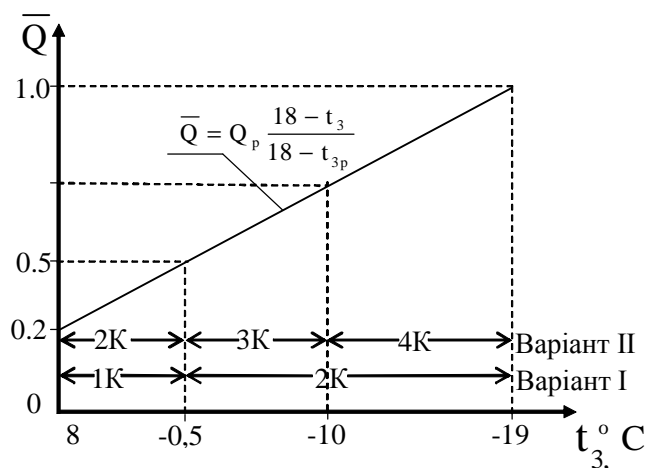

Рис.3. Залежність відносного теплового навантаження котельні $\bar{Q}$ від температури зовнішнього повітря t_3

Для котельні потужністю 4 МВт в першому варіанті, в якому котельня обладнана двома котлами потужністю 2 МВт кожний, діапазон температур опалювального періоду є розбитий на дві частини. У проміжку температур зовнішнього повітря $-0,5 < t_3 < 8$ °С працює один котлоагрегат, а в проміжку $-19 < t_3 < -0,5$ °С – два котлоагрегати.

У другому варіанті (котельня обладнана котлами потужністю 1 МВт) опалювальний період розбивається на три діапазони температур: $+8 \div -0,5$; $-0,5 \div -9,8$ і $-9,8 \div -19$. У цих діапазонах у робочому положенні знаходиться відповідно два, три та чотири котлоагрегати.

Витрату газу в кожному з діапазонів визначаємо з врахуванням дійсного значення ККД (залежно від величини $\bar{Q}$) та з врахуванням тривалості кожного періоду з відповідною середньодобовою температурою зовнішнього повітря за опалювальний період [2].

Для двох котлів витрата газу за опалювальний період становить 1002110 м^3 , а для чотирьох котлів – 990070 м^3 . Отже, застосування чотирьох котлів дозволяє зекономити за опалювальний період 12040 м^3 газу. У грошовому перерахунку це становитиме 8259 грн. (за ціни газу 686 грн. за 1000 м^3 згідно з Прейскурантом цін на природний газ НАК “Нафтогаз Україна” від 1 січня 2008 р. для підприємств комунальної теплоенергетики).

Оцінюємо економічну ефективність, використовуючи показники порівняльної ефективності капіталовкладень у нову техніку. При тому застосовуємо метод окупності, за яким терміном

окупності, протягом якого повертаються додаткові капіталовкладення за більш капіталоемним, але технічно досконалішим варіантом, визначаються:

$$T_{\phi} = \frac{K_1 - K_2}{S_1 - S_2}, \quad (2)$$

де K_1 і K_2 – капіталовкладення за першим і другим варіантами (кошторисна вартість котельні відповідно з двома і чотирма котлоагрегатами); S_1 і S_2 – річні експлуатаційні видатки за цими самими варіантами.

Затрати на електроенергію, заробітну плату, амортизаційні відрахування і поточний ремонт в обох варіантах вважаємо однаковими. У зв'язку з цим економію річних експлуатаційних видатків ($\Delta S = S_1 - S_2$) визначаємо як різницю вартості газу, спожитого по кожному з варіантів.

У такий самий спосіб визначено витрату газу котельнями потужністю 1 та 3 МВт та термін окупності кожного з варіантів; результати розрахунків наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Техніко-економічні показники котельень за різного компонування

Теплова потужність котельні, МВт	Компонування котельні за порівняльним варіантом	Кошторисна вартість котельні, грн. К	Витрати газу за опалювальний період, м ³	Економія газу за технічно кращим варіантом, м ³ /рік	Вартість заощадженого газу, грн/рік ΔS	Термін окупності технічно кращого варіанта (років), T_{ϕ}
1,0	1 котел (Q ₁ =1 МВт)	496000	265990	-	-	-
	4 котли (Q ₁ =0,25 МВт)	625500	247520	18470	12670	10,2
3,0	1 котел (Q ₁ =3 МВт)	1485000	797970	-	-	-
	3 котли (Q=1 МВт)	1619080	744500	53490	36694	3,6
4,0	2 котли (Q ₁ =2 МВт)	1895500	1002110	-	-	-
	4 котли (Q=1 МВт)	2060960	990070	12040	8259	13,7

Висновки. Як зрозуміло з даних, наведених у табл.1, встановлення в котельні двох котлоагрегатів підвищує ефективність споживання газу на 6,4 % порівняно з одним котлоагрегатом, а трьох котлів – на 7,3 %. Подальше збільшення кількості котлоагрегатів також призводить до підвищення ефективності споживання газу, однак ця величина стає щораз меншою (додатково 0,3 % порівняно з попереднім варіантом).

Як очевидно з даних, наведених у табл. 2, не існує чітко вираженої узагальненої залежності, яка б обґрунтовувала економічно-доцільну кількість котлоагрегатів. У зв'язку з цим остаточне рішення про оптимальну кількість агрегатів в котельні в кожному конкретному випадку потрібно приймати на підставі техніко-економічного розрахунку.

1. Лебедев В.И., Пермяков Б.А., Хаванов П.А. Расчет и проектирование теплогенерирующих установок систем теплоснабжения. – М.: Стройиздат, 1992. 2. Манюк В.И., Каплинский Я.И, Хижа Э.Б., Манюк А.И., Ильин В.К. Справочник по наладке и эксплуатации водяных тепловых сетей. – М.: Стройиздат, 1982. 3. Danielewicz J., Golecki K. Podstawy projektowania niskotemperaturowych kotłowni wodnych z zastosowaniem kotłów “De Dietrich” i “Schäfer Interdomo”. – Wrocław, 2000.